

TEKST

VALKENHEIDE-FILM

VAN ZONDE EN ZEGEN.

„Valkenheide”, Opvoedingsgesticht vanwege de Nederlandsch Hervormde Kerk deed onder bovenstaanden titel een film vervaardigen, met het doel zijn werk onder de verwaarloosde en misdadigde jeugd meer bekend te maken. In den titel ligt reeds uitgedrukt, wat de rolprent ons te zien geeft: in zwarte donkerheid staat daar aan den wand geschreven: Zonde, doch pal daarneven in stralend licht: Zegen.

De film bestaat uit zes deelen, die tezamen door sprekende titels, op een ondergrond van symboliseerende teekeningen — werk van een der Leeraren van Valkenheide's Ambachtschool — met het scherpe fotografische beeld een volledig overzicht van, en — voor den belangstellenden beschouwer — een goed inzicht schenken in den arbeid, welke te Valkenheide aan de dolende kinderen der Kerk wordt verricht.

Opvoedingsgesticht „Valkenheide”.
Hoofdgebouw.

PROLOOG.

Deze bestaat uit twee onderdeelen.

We worden eerst binnengeleid in die vergadering van Valkenheide's Bestuur, waarin, onder leiding van Oud-Minister Dr. J. Th. de Visser, besloten wordt „een film van het leven en werken van Valkenheide te doen vervaardigen”. Dan werpen we een blik in het leven van een knaap, Jan van Oudshoorn, die wegens dierenmishandeling en brandstichting — „het uur van onbedachtzaamheid, straks oorzaak dat hij jaren schreit”, — ter beschikking der Regeering gesteld wordt.

Werkplaatsengebouw:

1ste ACTE.

Onderverdeeling : a. Jan wordt door een rijksveldwachter — in burger! — overgebracht naar Valkenheide ;

b. Hij wordt ontvangen door den Directeur, welke na korte kennismaking hem laat gaan, om hem straks, nadat hij zich heeft gebaad en door den Huismeester is gekleed, weder te doen keeren, teneinde te bepalen, welk vak door Jan zal worden geleerd.

Dit laatste heeft heel wat voeten in de aarde. De Directeur somt de verschillende vakken op, welke te Valkenheide beoefend worden — het filmbeeld geeft ons dan telkenmale een kijkje in de betreffende werkplaats! — doch Jan schudt maar steeds afwijzend het hoofd, zoodat hem tenslotte wordt gevraagd: „Je wilt toch niet voor rentenier studeeren Jan?” Dat begeert Jan evenmin en als eindelijk hem wordt gevraagd, „het Schildersvak?” dan knikt Jan met gretigheid: „Ja!”

Morgendienst.

2e ACTE.

- Onderverdeeling :
- Jan komt in de zaal.
 - De jongens gaan naar bed.
 - Opstaan en toiletmaken.
 - De morgengodsdienstoefening.
 - Jan's eerste werk.
 - Het spreekuur van den Directeur.

„Hier heb je een nieuwe kameraad jongens”, zoo leidt de ambtenaar Jan in bij zijn makkers, welke hem hartelijk ontvangen.

Na het avondeten nog een oogenblikje rustig nederzitten, bij de voorlezing van een mooi boek en daarna „slapen gaan”. Jan kan echter den slaap niet vatten, onrustig woelt hij om en om, tot hij in den droom zijn Vader en zijn Moeder naast zijn ledikant ziet staan. Schreiend valt hij eindelijk in slaap.

Bij het luiden der zes-uurs-bel staan de jongens op. Na een korte gemeenschappelijke godsdienstoefening, gaan allen aan den arbeid, waarbij Jan, als nieuwe jongen, natuurlijk een beetje wordt geplaagd.

Elken middag kunnen jongens, welke iets te vragen hebben,

zich vervoegen bij den Directeur. Deze heeft ook het ver-
strekken van nieuwe kleding en klompen zich voorbehou-
den, waardoor tenslotte elke jongen gedwongen wordt om
af en toe voor den Directeur te verschijnen.

Jongenshuis.

3e ACTE

Onderverdeeling:

- a. Jan's oude zucht tot plagen speelt hem weer parten.
- b. Hij wordt gestraft.
- c. Zaterdagse bezigheden en Zondagsrust.
- d. Jan krijgt bezoek van zijn Ouders.

Hoe niet terstond alle verkeerde begeerten in Jan zijn ge-
dood toont hij door zijn oude lust tot plagen weer bot te
vieren en een punaise te leggen op den stoel van zijn buur-
man, welke even was opgestaan. Als Jan kort daarop weer
wordt aangetroffen, de verboden cigarette rookende, wordt
hij door zijn ambtenaar voor den Directeur gebracht, welke
na rustige bespreking, die Jan doet vragen om straf, hem
één dag huisarrest oplegt.

„Reeds op Zaterdagmorgen begint de voorbereiding — voor
den Zondag — met de groote schoonmaak.” Elke jongen
„gaat in 't bad”.

De Zondagsrust spreekt uit de verlaten werkplaatsen,
waar slechts de kat uit de kolenbunker komt kruipen, doch
overigens alle leven is geweken.

In de Kerkzaal klopt nu het gestichtsleven: „Oud en jong
hier neergezeten luistert naar des Heeren Woord”.

De dagen trekken voorbij. Jan hoort maar niets van huis.
Hij klaagt den Directeur zijn nood, welke voor hem „naar
huis” schrijft, met het gevolg, dat Vader en Moeder Jan
komen opzoeken.

Hoe de Ouders door den Directeur worden ingelicht
over Jans doen en laten en hoe Jan zelve Vader en Moeder
over het gestichtsterrein rondleidt en „in de zaal” de
schatten, welke zijn opgelegd in „mijn kassie”, hen toont,
laten beelden en titels ons duidelijk zien.

4e ACTE.

Onderverdeeling:

- a. Winteravonden op Valkenheide.
- b. Jan doet „eindexamen”.
- c. De Inspecteur vond een patroon.
- d. Jan wordt „uitbesteed”.
- e. Bij den nieuwen baas.

Het Vereenigingsleven is te Valkenheide wel ontwikkeld.
Door samenwerking van reciteerclub, gymnastiekvereniging,
zangkoor en fluitclub wordt den heidebewoners een gezellige
avond bereid.

„Voor de derde maal en nu toch zeker voor het laatst
maakt Jan den Winter mee op Valkenheide”. Als het voorjaar
in het land komt doet Jan „eindexamen” en verwerft het

„Diploma van de Ambachtsschool”. Waar de Inspecteur van de buitenverpleging den Directeur berichten komt een schildersleerling te kunnen plaatsen en Jan bij den Directeur geroepen daarop — begrijpelijk! — zijn: „Ja, Mijnheer..... ja,..... graag mijnheer”, doet hooren, wordt besloten Jan weer in het gewone leven terug te plaatsen.

Het afscheid van Valkenheide is hartelijk en als eindelijk in Jan's nieuw verblijf de Inspecteur hem de hand geeft met een: „Nou Jan, de laatste groet van Valkenheide dan. Denk maar aan je bijbeltekst, jongen. Zie toe, waak en bid”, dan blijft Jan een oogenblik als geslagen zitten op den rand van zijn ledikant.

5e ACTE.

Na tien jaar brengt Jan, als getrouwd man, een bezoek aan Valkenheide. De gezellige, prettige geest is daar gebleven en zoo aanstonds zit Jan weer echt op zijn gemak te keuvelen met den Directeur, met wien hij naar diens huis gaat om onder een kopje thee de oude herinneringen nog eens op te halen.

In de rust.

Bij het afscheid nemen toont Jan zijn Valkenheide-hart en tien gulden, — „ik wilde voor de Stichting nog zoo graag een kleinigheid geven” — stelt hij den Directeur ter hand. Ook aan de verpleegden heeft deze oud-verpleegde, gedacht, een voetbal voor de jongens, wordt door „het elftal van „De Meeuwen” in ontvangst genomen.

Met het woord van den Psalmist: „Welgelukzalig is hij, die zich verstandelijk gedraagt jegens een ellendige” houdt de rolprent noodigend een Valkenheidebusje ons voor met het vriendelijk verzoek: „Geeft naardat Gij ontvangen hebt”.

Boerdertj.

IJsvermaak.